

دو پیشنهاد به مناسبت چهلمین روز عروج جانبختگان واقعه تروریستی دی ماه ۱۴۰۴

حجت الاسلام والمسلمین عبدالرسول هاجری

در «سووشون» فرزندان ایران زمین!

قریب به چهل روز است که از داغ فراق سیاوش های ایران زمین می‌گذرد!

هزاران جگرگوشه‌ای که در فتنه حرامیان آمریکایی و صهیونی، خونشان، مظلومانه بر زمین ریخت و ریخت عزا بر تن و جان ملت عزیز ایران پوشاند!

ملت مظلوم و صبور ایران در طول قریب پنجاه سال مقاومت، از این زخم‌ها و داغ‌ها از کفتاران و شغلاتان آمریکایی و صهیونی بسیار بر تن و جان دارد!

این داغ‌ها و زخم‌های جانگناه را در مسیر استقلال و عزت و سربلندی ایران مثل گذشته تابناک و ماندگار به جان و دل می‌خریم و در کنار داغدیدگان در سوگ چهلمین روز فراق سیاوش‌های مان می‌نشیم و مراسم عزا بپا می‌کنیم؛ اما قطعاً دیر یا زود انتقام قطره قطره این خون‌های پاک را از عاملان و مسببان اصلی این فتنه خونین؛ ترامپ، نتانیاهو، سازمان منافقین و پهلوی مفلوک خواهیم گرفت!

ملت ایران خون‌خواه همیشگی فرزندان خود خواهد بود! بر همین اساس می‌بایست:

۱. مردم شریف ایران،

دولت جمهوری اسلامی، نهادهای دینی و انقلابی به‌ویژه مساجد و نمازگزاران، به‌عنوان صاحبان عزا و خون‌خواه هزاران شهید گلگون کفن و جان‌باختگان، مراسم چهلمین روز را در سراسر کشور، شکوهمند برگزار کرده و غمخوار داغ‌بازماندگان باشند و به دشمنان و حرامیان داخلی و خارجی فرصت ندهند، میدان‌داری کرده و طلبکار شوند و اشک تمساح بریزند!

۲. دستگاه قضایی

به‌عنوان مدعی‌العموم

قاطعانه و سریع، پیش از فرارسیدن چهلمین روز، علیه مسببان اصلی این فتنه و جنایت به‌ویژه پهلوی مفلوک، رسماً اعلام جرم نموده و حکم نهایی را صادر و ابلاغ نمایند؛ همین!

همه فرزندان ایران بزرگداشت شهدای دی‌ماه در آیین تحلیل

به‌مناسبت چهل ۲۴۲۷ شهید اغتشاشات دی‌ماه ۱۴۰۴

علیرضا مکتب‌دار

تأثیرگذار، مستقل و در بسیاری موارد غیرقابل مهار در معادلات منطقه‌ای بدل شود. در چنین شرایطی، تضعیف از درون، کم‌هزینه‌ترین و در عین حال مؤثرترین راهبرد برای مقابله با این نقش تلقی می‌شود؛ راهبردی که به‌جای رویارویی مستقیم، بر فرسایش تدریجی توان ملی، سرمایه اجتماعی و انسجام درونی تمرکز دارد.

• دسیسه‌ها و راهبردهای آشکار و پنهان دشمنان

راهبردهای دشمنان ایران در سال‌های اخیر، ترکیبی از فشارهای چندلایه بوده است: تحریم‌های اقتصادی برای تضعیف معیشت مردم، جنگ روانی و رسانه‌ای برای ایجاد یأس و بی‌اعتمادی و حمایت از پروژه‌های هویتی و تجزیه‌طلبانه برای گسستن پیوندهای ملی. در این چارچوب، سرمایه اجتماعی به‌عنوان یکی از مهم‌ترین دارایی‌های ملی، هدفی کلیدی محسوب می‌شود.

تضعیف اعتماد عمومی به نهادها، تشدید شکاف‌های اجتماعی و قومیتی و بازنمایی اغراق‌آمیز ناکارآمدی‌ها، همگی در راستای این هدف دنبال می‌شوند. اغتشاشات و ناامنی‌های داخلی، بستری مناسب برای عملیاتی‌سازی این راهبردها فراهم می‌آورد؛ بستری که در آن، مرز میان اعتراض مشروع و خشونت سازمان‌یافته، به‌صورت عمادانه مخلوش می‌شود.

• اغتشاشات داخلی؛ ابزار تحقق اهداف بیرونی

اغتشاش، به‌منابه پدیده‌ای سازمان‌یافته و خشونت‌محور، تفاوتی ماهوی با اعتراض اجتماعی دارد. در اغتشاش، هدف نه اصلاح، نه مطالبه‌گری و نه بهبود شرایط، بلکه ایجاد اختلال، تخریب و درنهایت بی‌ثبات‌سازی است. تجربه تلخ حوادث دی‌ماه ۱۴۰۴ نشان داد که چگونه مطالبات واقعی و انکارناپذیر بخشی از جامعه می‌تواند به ابزاری برای پیشبرد سناریوهای خطرناک تبدیل شود. دامن‌زدن به ناامنی از طریق تحریک احساسات، انتشار اخبار جعلی، بزرگ‌نمایی خشونت‌ها و بهره‌گیری از شبکه‌های پیچیده رسانه‌ای، از مؤلفه‌های اصلی این راهبرد است. در چنین فضای، جان انسان‌ها - چه نیروهای حافظ امنیت و چه شهروندان عادی - به‌سادگی قربانی می‌شود؛ قربانیانی که هر یک، نماینده بخشی از پیکره واحد ملت ایران‌اند.

• اعتراض مشروع و اغتشاش؛ تفکیکی ضروری و اخلاقی

یکی از مهم‌ترین وظایف تحلیل‌گر مسئول، تفکیک دقیق و صریح میان «اعتراض اجتماعی مشروع» و «اغتشاش خشونت‌بار» است. مطالبات معیشتی، اقتصادی و اجتماعی مردم، واقعیت‌هایی انکارناپذیرند که ریشه در ساختارهای پیچیده داخلی و فشارهای خارجی دارند. همدلی با این مطالبات، نه‌تنها تهدیدی برای امنیت محسوب نمی‌شود؛ بلکه شرط لازم برای تقویت و پایداری آن است. در مقابل، خشونت سازمان‌یافته، تخریب اموال عمومی و خصوصی و هدف قراردادن جان انسان‌ها، هیچ نسبتی با اعتراض مدنی ندارد و به‌صراحت محکوم است. خلط این دو مقوله، دقیقاً همان چیزی است که دشمنان به‌دنبال آن هستند: ایجاد

• امنیت؛ زیربنای توسعه، ثبات اجتماعی و حیات ملی

در ادبیات علوم سیاسی و مطالعات راهبردی، امنیت صرفاً به‌معنای فقدان تهدید نظامی یا انتظامی نیست؛ بلکه مفهومی چندبعدی است که امکان تداوم حیات اجتماعی، فعالیت اقتصادی، مشارکت سیاسی و شکوفایی فرهنگی را فراهم می‌کند. هیچ جامعه‌ای بدون برخورداری حداقلی از امنیت پایدار، قادر به برنامه‌ریزی بلندمدت، جذب سرمایه، حفظ سرمایه انسانی و مدیریت تعارض‌های اجتماعی نخواهد بود.

در ایران امروز، مفهوم امنیت پیوندی ناگسستنی با تجربه تاریخی کشور دارد. سرزمینی که بارها طعم تجاوز خارجی، تجزیه‌طلبی و مداخله بیگانگان را چشیده، به‌خوبی می‌داند که فروپاشی امنیت، تنها به تضعیف دولت محدود نمی‌شود؛ بلکه به فرسایش اعتماد اجتماعی، تعمیق شکاف‌های هویتی و گسست پیوندهای ملی می‌انجامد. از این منظر، مدافعان امنیت - فارغ از نهاد، لباس یا عنوان - نقشی فراتر از یک مأموریت سازمانی ایفا می‌کنند؛ آنان حافظ چارچوبی هستند که در درون آن، امکان طرح مطالبات، اصلاحات و حتی اعتراضات مدنی فراهم می‌شود.

• ایران و موقعیت ژئوپولیتیک پرچالش آن

جمهوری اسلامی ایران در یکی از حساس‌ترین نقاط ژئوپولیتیک جهان قرار دارد؛ چهارراهی که خاورمیانه، آسیای مرکزی، قفقاز و آسیای جنوبی را به یکدیگر پیوند می‌دهد و هم‌زمان بر مسیرهای حیاتی انرژی، تجارت و ارتباطات منطقه‌ای و فرامنطقه‌ای اثرگذار است. این موقعیت ژئوپولیتیک، در عین حال که ظرفیت تبدیل ایران به بازیگری کلیدی در معادلات منطقه‌ای را فراهم می‌کند، آن را در معرض فشارها و تهدیدهای مستمر نیز قرار داده است. تجربه دهه‌های اخیر نشان می‌دهد که هرگاه ایران کوشیده است، نقش مستقل‌تر و فعال‌تری در منطقه ایفا کند، هم‌زمان با افزایش فشارهای سیاسی، اقتصادی، رسانه‌ای و امنیتی مواجه شده است. در چنین بستری، ناامنی داخلی دیگر یک پدیده صرفاً اجتماعی تلقی نمی‌شود؛ بلکه متغیری راهبردی در محاسبات ژئوپولیتیک دشمنان به‌شمار می‌رود. بی‌ثباتی در ایران، به‌طور مستقیم بر موازنه قدرت منطقه‌ای اثر می‌گذارد؛ از این رو، همواره مورد توجه و سرمایه‌گذاری بازیگران متخاصم بوده است.

• چرایی دشمنی‌ها؛ استقلال طلبی و نقش منطقه‌ای ایران

دشمنی با جمهوری اسلامی ایران را نمی‌توان صرفاً به اختلافات مقطعی یا ایدئولوژیک فروکاست. ریشه‌های این تقابل، بیش از هر چیز در تعارض منافع راهبردی نهفته است. ایران مستقل، با سیاست خارجی غیرمسمو با بلوک‌های مسلط جهانی و با تلاش برای حفظ و گسترش عمق راهبردی خود در منطقه، الگویی متفاوت از نظم مطلوب قدرت‌های مسلط ارائه می‌دهد.

این استقلال‌طلبی، همراه با توسعه توانمندی‌های بومی در حوزه‌های مختلف، موجب شده است که ایران به بازیگری

• مسجد گوهرشاد سومین مسجد جهان اسلام

سیاسی و اجتماعی ایران در هفت قرن اخیر. این مسجد باشکوه را می‌توان تجلی پیوند ایمان، فرهنگ و هنر ایرانی در بستر تاریخ اسلام دانست؛ بنایی که نه‌تنها از نظر معماری جایگاهی ممتاز دارد، بلکه به‌لحاظ نقش اجتماعی و فرهنگی نیز یکی از کانون‌های حیاتی جهان اسلام محسوب می‌شود.

در تاریخ تمدن اسلامی، مسجد نه‌تنها جایگاه عبادت و نیایش بوده، بلکه پایگاهی برای آموزش، قضاوت، تصمیم‌گیری‌های اجتماعی و حرکت‌های سیاسی و فرهنگی نیز به‌شمار می‌آید. «مسجد گوهرشاد» در مشهد مقدس، نمونه‌ای درخشان از این حقیقت است؛ نمادی از شکوه هنر اسلامی و در عین حال، عرصه‌ای از مهم‌ترین رخدادهای دینی،

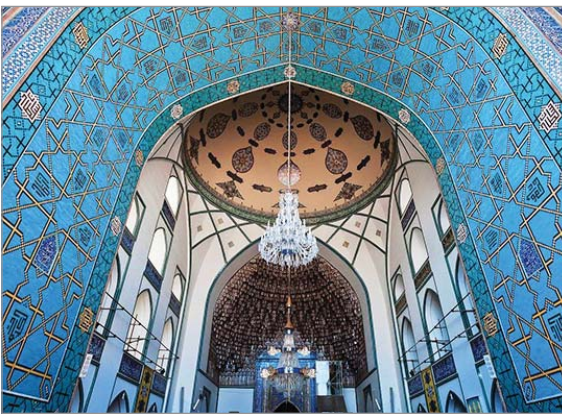
تحولات سیاسی و مذهبی مهمی در ایران بوده است. در تاریخ معاصر، این مسجد شاهد وقوع دو حادثه بزرگ است که گاه با یکدیگر اشتباه گرفته می‌شوند:

۱. به توپ بستن توسط روس‌ها (سال ۱۳۳۱ ه.ق): این واقعه در دوران استبداد صغیر و پس از درگیری‌های مشروطه‌خواهان و مخالفان‌شان رخ داد. نیروهای روس با حمله به مسجد، آن را به توپ بستند؛ آثاری از این گلوله‌باران، همچنان بر گنبد طلا قابل مشاهده است.

۲. قیام علیه سیاست‌های رضاشاه (تیر ۱۳۱۴ خورشیدی؛ واقعه بهلول): این حادثه به اوج اعتراضات علیه سیاست‌های ضددینی و تغییر لباس اجباری رضاشاه، به‌ویژه طرح اجبار به استفاده از کلاه شاپو، تبدیل شد.

هنگامی که آیت‌الله سیدحسین قمی رحمته‌الله‌علیه برای اعتراض به این سیاست‌ها عازم تهران شد، نیروهای نظامی خانه ایشان را در شهری محاصره کردند. خیر دستگیری آیت‌الله قمی، احساسات مردم متدین مشهد را جریحه‌دار ساخت و منجر به اجتماع عظیم مردم و بزرگان شهر در مسجد گوهرشاد شد. در این تحصن، روحانیان مردم را به مقاومت فراخواندند و حجت‌الاسلام محمدتقی بهلول رحمته‌الله‌علیه با سخنرانی‌های آتشین، سیاست‌های حکومت را محکوم کرد.

این تجمع بزرگ در نهایت با فرمان نظامی و یورش خونین نیروهای ارتش به مسجد سرکوب شد. واقعه گوهرشاد، با وجود سرکوب خشونت‌آمیز، به نمادی ماندگار از مقاومت دینی و بیداری اسلامی ملت ایران در برابر استبداد پهلوی اول بدل گشت و جایگاه مسجد را به پایگاهی تاریخی برای مبارزات

نمازگزاران در شب و روز، اقامه نمازهای جماعت، مراسم اعتکاف و برگزاری مجالس سوگواری در ایام محرم و ماه رمضان، این مسجد را به قلب تپنده زندگی دینی شهر بدل کرده است.

گزارش‌های بین‌المللی، مسجد گوهرشاد را پس از مسجد الحرام و مسجد النبی صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم، سومین مسجد پرترافیک جهان اسلام می‌دانند. این جایگاه، نه‌تنها به‌سبب وسعت و شکوه معماری، بلکه به‌دلیل پویایی فرهنگی و اجتماعی آن است. برنامه‌های دینی، آموزشی و قرآنی، خدمات رفاهی برای زائران و فعالیت‌های فرهنگی مداوم باعث شده است، این مسجد الگویی برای دیگر بناهای مذهبی جهان اسلام باشد.

• نقش سیاسی و مذهبی مسجد گوهرشاد

مسجد گوهرشاد مشهد، فراتر از یک بنای عبادی، همواره کانون

اعتقادی ارتقا داد.

• خدمات اجتماعی و موقوفات

مسجد گوهرشاد، نه‌تنها از نظر عبادی و فرهنگی مرکزیت دارد، بلکه در عرصه خدمات اجتماعی نیز از گذشته تاکنون نقش مؤثری ایفا کرده است. این مسجد دارای موقوفات گسترده‌ای است که از زمان بانی آن، گوهرشاد بیگم، شکل گرفته و در طول تاریخ توسط خیران و مؤمنان توسعه یافته است. درآمد این موقوفات صرف امور عام‌المنفعه، مانند نگهداری بنا، کمک به نیازمندان، برگزاری مراسم مذهبی و پشتیبانی از فعالیت‌های آموزشی و فرهنگی می‌شود. وقف در این مسجد، تجلی اندیشه پیوند عبادت با خدمت اجتماعی است و همین امر تداوم نقش مسجد را در جامعه تضمین کرده است.

• نماد وحدت دینی و فرهنگی

از منظر معماری و معنا، مسجد گوهرشاد جلوه‌گاه همگرایی زیبایی و ایمان است. نقش و نگارهای کاشی‌ها، کتیبه‌های قرآنی، اشعار فارسی مذهبی و هماهنگی رنگ‌ها و تناسب هندسی، روح بیننده را به عالم معنا می‌برد. این مسجد نه‌تنها مأمن زائران حرم رضوی، بلکه میراث همه مسلمانان جهان است؛ نماد فرهنگ اسلامی ایرانی که در آن عبادت، هنر، دانش و حماسه در هم آمیخته‌اند.

• ریشه‌های تاریخی و جایگاه معنوی

ساخت مسجد جامع گوهرشاد به سال ۸۱۸ هجری قمری بازمی‌گردد؛ زمانی که گوهرشاد آغا، همسر شاه‌رخ‌ن تیمور گورکانی و از زنان فرهیخته و بانفوذ دوران تیموری، در جوار حرم مطهر امام رضا علیه‌السلام بنای مسجدهای عظیم و زیبا را بنیان نهاد. معمار برجسته آن، قوام‌الدین شیرازی، با الهام از اصول معماری اسلامی ایران، طرحی پدید آورد که هماهنگی میان روح و ماده در آن به کمال رسیده است. مسجد در ضلع جنوبی حرم مطهر رضوی قرار دارد و با گنبد فیروزه‌ای، چهار ایوان، هفت شبستان، دو مناره بلند و تزئینات خیره‌کننده از کاشی‌های معرق و خطاطی‌های ثلث و نسخ و نستعلیق، یکی از شاهکارهای ماندگار هنر اسلامی در جهان شناخته می‌شود.

در طول قرن‌ها، این بنا بارها به‌دلیل زلزله، تهاجمات نظامی و گذر زمان آسیب دیده؛ اما هر بار با مرمت‌های متعدد در دوران صفویه، افشاریه و قاجاریه، به زندگی بازگشته و همچنان به‌عنوان یکی از زیباترین و پررونق‌ترین مساجد مشهد پابرجا مانده است.

• جایگاه اجتماعی و فرهنگی

مسجد گوهرشاد از همان آغاز تأسیس، تنها محل عبادت نبود؛ بلکه یکی از مراکز اصلی تحصیل، مشورت‌های دینی، فعالیت‌های فرهنگی و خدمات اجتماعی به‌شمار می‌رفت. در این مسجد، علمای بزرگ مشهد در قرون گوناگون مجالس درس داشته‌اند؛ مردم در آن به داد‌خواهی می‌پرداختند و تصمیمات مهم اجتماعی و مذهبی در صحن‌ها و ایوان‌های آن گرفته می‌شد. حضور دائمی